

DE ZOEKTOCHT NAAR VERBINDING

Een regionale verkenning naar de samenwerking tussen formele en informele zorg in Noord-Nederland

2025

Samenwerking als sleutel voor toekomstbestendige zorg en welzijn

De zorg in Nederland staat onder druk. De zorgvraag neemt de komende jaren sterk toe, terwijl het aantal beschikbare zorgverleners achterblijft. Als er niets verandert, hebben we in Noord-Nederland in 2034 een verwacht personeelstekort van ruim 31.000 werknemers. De huidige manier van zorg en welzijn verlenen is dan simpelweg niet langer haalbaar.

Daarom groeit het besef dat de zorg anders georganiseerd moet worden: meer samen, meer vanuit de gemeenschap. Mantelzorgers, vrijwilligers en buurtinitiatieven vullen de professionele zorg steeds vaker aan.

“De toekomst van zorg is samen.”

Wat verstaan we onder informele zorg?

Informele zorg gaat over mantelzorgers, vrijwilligers en mensen die deel uitmaken van het sociale netwerk van de hulpbehoevende.

Dat kan gaan om mantelzorg van een familielid, maar ook om een buurvrouw die boodschappen doet, een vrijwilliger die een wandeling maakt, of een sportvereniging die iemand met een beperking helpt blijven meedoen.

Het gaat dus niet alleen om ‘zorg verlenen’, maar ook om meedoen, samenleven en betrokken zijn. In veel zorg- en welzijnsorganisaties groeit het besef dat welzijn en verbinding minstens zo belangrijk zijn als medische zorg.

Wat het onderzoek laat zien

In 2025 deden Sociaal Planbureau Groningen, Trendbureau Drenthe en ZorgpleinNoord een regionale verkenning bij zorg- en welzijnsorganisaties in Noord-Nederland. Er werden enquêtes, interviews en groepsgesprekken gehouden met een diverse groep van professionals vanuit verschillende regio's, branches en functies. De conclusie is duidelijk: veel organisaties werken al samen met informele zorg, maar die samenwerking verschilt sterk per locatie.

Wat maakt samenwerking succesvol?

Succesvolle samenwerking begint met vertrouwen en laagdrempelig contact.

Het is belangrijk dat familie en vrijwilligers zich welkom voelen. Daarnaast is het wenselijk dat professionals weten hoe ze de samenwerking kunnen begeleiden. Veel organisaties stellen hiervoor een coach informele zorg aan. Dit is iemand die medewerkers ondersteunt, knelpunten bespreekt en nieuwe ideeën stimuleert.

Ook kleine stappen maken verschil. Een organisatie ontdekte dat het simpelweg benoemen van “familie mag meedoen” tijdens rondleidingen zorgde voor meer betrokkenheid. Bij een andere organisatie kregen bewoners zelf de regie: zij plannen hun eigen koffiemomenten en activiteiten. Kleine veranderingen hebben grote impact op zelf-

standigheid en welzijn. Daarnaast spelen digitale middelen een belangrijke rol. Met veilige platforms en roosterapps kunnen organisaties en vrijwilligers gemakkelijk communiceren, hulpvragen uitwisselen en diensten efficiënt inroosteren.

Wat belemmert samenwerking?

De bereidheid is groot, maar de praktijk is soms weerbarstig. Veel professionals ervaren handelingsverlegenheid of ze weten niet precies wat mag binnen de wet- en regelgeving*. Er is angst voor aansprakelijkheid en het bestaande financieringssysteem belooft vooral medische zorg.

Daarnaast verwachten cliënten en familie vaak dat de zorg- en welzijnsorganisaties “alles regelen”. Dat beeld verandert langzaam, maar vraagt tijd en goede communicatie. Corona heeft bovendien veel lokale initiatieven tijdelijk stilgelegd, waardoor waardevolle verbindingen opnieuw moeten worden opgebouwd.

WAT KUNNEN ORGANISATIES DOEN?

1. **Ontwikkel een gezamenlijke taal en visie** van een medische blik naar mensgerichte samenwerking.
2. **Stimuleer laagdrempelig contact** met familieavonden, ontmoetingen of digitale middelen.
3. **Investeer in medewerkers** geef ruimte voor scholing, coaching en experimenteren.
4. **Creëer een lerende cultuur** deel ervaringen en successen, stel coaches of coördinatoren informele zorg aan.
5. **Stel de cliënt en diens netwerk centraal** gebruik methoden zoals reablement of empathy mapping.
6. **Verbind met de gemeenschap** werk samen met bijvoorbeeld scholen, verenigingen en buurthuizen.
7. **Creëer structurele randvoorwaarden** structurele financiering en passende ICT-systemen zijn cruciaal.

* Lees meer in de handreiking - Grenzen verkennen van Vilans (2024)

“Door te zeggen dat familie mag helpen in plaats van dat ze moeten helpen, ontstaat ruimte en betrokkenheid.”

Handige hulpmiddelen

Er zijn veel praktische hulpmiddelen die de samenwerking makkelijker maken, zoals:

De vijf stappen van zelfredzaamheid	<i>TanteLouise</i>
Familiestartgesprek op basis van COUP-model	<i>Vilans</i>
Toolbox Familieparticipatie	<i>UNO UMCG</i>
CarerQol-vragenlijst en SOFA-model om de belasting van mantelzorgers te meten	<i>Zorg voor Beter</i>

De volledige rapportage biedt uitgebreide informatie over deze en andere handige hulpmiddelen.

Meer weten?

Bekijk de volledige rapportage **hier** of neem contact met ons op.

ZorgpleinNoord
werkgevers.zorgpleinnoord.nl

Sociaal Planbureau Groningen
sociaalplanbureaugroningen.nl

Trendbureau Drenthe
trendbureaudrenthe.nl